

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
Socialinė filosofija	

Dėstytojas / a (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis (-i): asist. dr. Julija Tuleikytė Kitas / a (-i):	Filosofijos fakultetas, Filosofijos institutas, Universiteto g. 9

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Privalomas filosofijos studentams Pasirenkamas kitų specialybių studentams

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinis ir savarankiškas darbas	Pavasario semestras	Lietuvių k.

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	138	48	90

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos

Dalyko tikslas – lavinti kritinį ir abstraktų mąstymą, supažindinti su socialinės filosofijos objektu, socialinėmis teorijomis, jų raida ir kultūros istorija, ugdyti istoriškumo pajautą, socialinių koncepcijų išmanymą ir jų metodų supratimą, gebėjimą reflektuoti ir analizuoti socialinę tikrovę bei gebėjimą ieškoti atsakymų į filosofinius bei tarpdisciplininius socialinius klausimus, kūrybiškai interpretuoti šiuolaikinio socialinio pasaulio reiškinius ir jų principus.

Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebėjimas pasirinkti teorinius šaltinius, kritiškai analizuoti įvairius istorinius ir šiuolaikinius socialinės filosofijos tekstus ir sisteminti rastą informaciją.	Probleminis dėstymas, aktyvaus mokymosi elementai (tekstų, reiškinių, probleminių situacijų analizė ir vertinimas), tiriamieji metodai (informacijos paieška, literatūros skaitymas, medžiagos analizė).	Diskusija, pranešimas ir jo gynimas, egzaminas
Gebėjimas įvardinti ir nagrinėti socialinius reiškinius, atpažinti ir lyginti įvairias socialines koncepcijas, apibendrinti svarstymus, konstruoti argumentus ir daryti išvadas.	Probleminis dėstymas, aktyvaus mokymosi elementai (tekstų, reiškinių, probleminių situacijų analizė ir vertinimas, abstrakčių sąvokų nagrinėjimas ir analizė, diskusijos).	
Gebėjimas analizuoti socialines problemas jų istoriniame kontekste,	Probleminis dėstymas, aktyvaus	

atsižvelgti į visuomenių kultūrinį savitumą ir socialinių sistemų įvairovę, pagrįsti socialinių struktūrų reikalingumą ir jų keliamus tikslus, atsižvelgiant į skirtingas socialinės filosofijos koncepcijas. Gebėjimas atpažinti būdingus socialinės filosofijos teorinius modelius, remiantis jų prielaidomis formuluoti socialinių problemų sprendimo būdus, suprasti socialinių struktūrų istorinės kaitos prielaidas.	mokymosi elementai (tekstų, reiškinių, probleminių situacijų analizė ir vertinimas, abstrakčių sąvokų nagrinėjimas ir analizė, diskusijos), tiriamieji metodai (informacijos paieška, literatūros skaitymas, medžiagos analizė).	
Gebėjimas analizuoti visuomenėje vykstančius socialinius procesus, jų galimas pasekmes ir įtaką visuomenės gyvenimui.	Probleminis dėstymas, aktyvaus mokymosi elementai (tekstų, reiškinių, probleminių situacijų analizė ir vertinimas, diskusijos).	Diskusija, pranešimas ir jo gynimas
Gebėjimas atpažinti filosofijos, socialinės filosofijos, moralės filosofijos, politinės filosofijos, teisės filosofijos objektus.	Probleminis dėstymas, aktyvaus mokymosi elementai (reiškinių, probleminių situacijų analizė ir vertinimas, diskusijos).	
Gebėjimas diskutuoti, logiškai argumentuoti ir bendradarbiauti su kolegomis svarstant socialines problemas.	Probleminis dėstymas, aktyvaus mokymosi elementai (probleminių situacijų analizė ir vertinimas, diskusijos).	Diskusija

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontakt. darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Filosofija. Filosofinių tekstų skaitymo ir pranešimų rengimo ypatumai. Abstrakcijos vaidmuo filosofiniame mąstyme.	2						2	2	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos.
2. Socialinė filosofija. Tikrovė. Mąstymas. Aristotelio kalbos koncepcija. Aristotelio korespondencinės tiesos koncepcija. Platono ontologija. Socialinė tikrovė. Kolektyvinės fikcijos. Socialiniai konstruktai. H. G. Gadamerio kultūros ir istoriškumo koncepcijos.	2		2				4	8	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Skaitomos ištraukos: Platonas „Valstybė“ (p. 265-274), J. Baudrillard

									„Simuliakrai ir simuliacija“ (p. 7-54).	
3. M. McLuhan medijų koncepcija. Pažinimas kaip dalyvavimas. Save patvirtinančios hipotezės. Save paneigiančios hipotezės. J. Baudrillard simuliakrų ir hipertikrovės koncepcijos.	2							2	4	Medžiagos analizė.
4. Individo ir visuomenės santykis. Panoptikonas ir sinoptikonas. Foucault disciplinos visuomenės koncepcija. Žiūrovų visuomenė. Spektaklio visuomenė. G. Deleuze kontrolės visuomenės koncepcija.	2		2					4	8	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Skaitomos ištraukos: M. Foucault „Disciplinuoti ir bausti“ (p. 232-267), P. Freire „Engiamųjų pedagogika“ (trumpa ištraukų kompiliacija).
5. P. Freire bankinio ugdymo modelio ir kritinės pedagogikos koncepcija. Modernybė ir postmodernybė. Istoriškumas. Naratyvų kova. Minkštoji galia.	2							2	4	Medžiagos analizė.
6. Individo ir bendrijos, visuomenės, valstybės santykis. Platono valstybės koncepcija. Platono teisingumo koncepcija.	2		2					4	8	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Skaitomos ištraukos: Platonas „Valstybė“ (p. 7-90, 319-330/ pastraipos - 327a-383c, 555b-563c), Aristotelis „Politika“ (p. 7-11/ pastraipos 1252a-1253a).
7. Aristotelio žmogaus prigimties ir bendrijos, valstybės koncepcija. Aristotelio teisingumo koncepcija.	2							2	4	Medžiagos analizė.
8. Th. Hobbes, J. Locke valstybės susikūrimo sampratos ir žmogaus prigimties koncepcijos.	2		2					4	8	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Skaitomos ištraukos: Th. Hobbes „Leviatanas“ (p. 135 – 154, 179-184/ XIII-XVI, XVII skyriai), J. Locke „Esė apie tikrąją pilietinės valdžios kilmę, apimtį ir tikslą“ (p. 15-28, 30-49), J. S. Mill „Apie laisvę“ (p. 15-40).
9. Politinė filosofija ir teisės filosofija. Liberaliųjų politinių koncepcijų įvairovė. Th.	2							2	4	Medžiagos analizė.

Hobbes, J. Locke, J. S. Mill laisvės koncepcijos. Žmogaus teisės. I. Berlin negatyviosios ir pozityviosios laisvės apibrėžimai. Ch. Montesquieu valdžių padalinimo koncepcija. J. J. Rousseau socialinė koncepcija.										
10. Metaetika. Normatyvinė etika. Asmens samprata Vakarų Europos kultūrinėje tradicijoje. Asmuo ir valios laisvė. Elgesio vertinimo principų grindimas. Aristotelio etika. Dorybių etika. Subjektyvusis elgesio vertinimo principo grindimas. Hedonistinė etika. Objektyvusis elgesio vertinimo principo grindimas. Augustinas ir Akvinietis. Prigimtinis įstatymas ir sąžinė. Konsekvencionalistinė etika. Utilitarizmas.	2		2					4	8	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Skaitomos ištraukos: Aristotelis „Nikomacho etika“ (p. 63-98/ pastraipos 1094a-1109b), I. Kant „Moralės metafizikos pagrindai“ (p. 15-31).
11. Deontologinė etika. Intersubjektyvusis elgesio vertinimo principo grindimas. I Kant moralės metafizika. Kategorinio imperatyvo galimumas ir būtinumas. Valios laisvė.	2							2	4	Medžiagos analizė.
12. E. Levino etika. H. Arendt banalaus blogio koncepcija. Postmodernioji etika ir Z. Bauman takiosios modernybės koncepcija. Z. Bauman adiaforizacijos koncepcija. J. Baudrillard ir Z. Bauman vartotojiškumo koncepcijos.	2		2					4	8	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Skaitomos ištraukos: Z. Bauman „Vartojamas gyvenimas“ (p. 7-64).
13. Rūpesčio etika. Feminizmas. M. Foucault ir G. Agamben biopolitikos koncepcijos. Antropocenas. Humanizmas ir posthumanizmas. Eko-teisingumas.	2							2	6	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Pasirinktos literatūros skaitymas.
14. Egzistencializmas. Gyvenimo filosofija. Fenomenologija. Kasdienybės filosofija. H. G. Gadamerio meno kūrinio samprata. Kalba. Vaizdas. Teatras. Meno filosofija. Kino filosofija.	2		2					4	6	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Pasirinktos literatūros skaitymas.
15. Individualizmas ir kolektyvizmas. Kanto laiko ir erdvės samprata. Fizinės ir socialinės erdvės koncepcijos. Fizinis ir socialinis laikas. Architektūra kaip socialinės tikrovės dalis. Fizinė, psichologinė ir socialinė sveikata. Pilietinė visuomenė.	2							2	4	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų), diskusijos. Pasirinktos literatūros skaitymas.
16. Individas ir globalizacija. Totalitarinės visuomenės organizacijos koncepcijos. Liberalizmas ir ekonominės teorijos. Liberalizmas, neoliberalizmas ir globalizacija. Tiesa. Idealieji tipai. Stereotipai. Dezinformacija. Melagienos. Mokslas.	2		2					4	4	Paskaitų medžiagos analizė, šaltinių paieška ir pasirinkimas, pranešimo rengimas ir pristatymas (paskiriamas daliai studentų),

Logika. Argumentacinės klaidos. J. Rawls socialinio teisingumo koncepcija. Nežinojimo uždanga. Individo ir visuomenės santykio problematika.										diskusijos. Pasirinktos literatūros skaitymas.
Iš viso	32		16				48	90		

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Diskusijos (žodžiu)	30%	Semestro paskaitų ir seminarų metu.	Vertinamas dalyvavimas žodžiu interaktyvių paskaitų bei seminarų diskusijose: 10 balų (puikiai): puikus pasirengimas seminarams, aktyvus įsitraukimas į interaktyvius paskaitų elementus, suinteresuotas klausimų bei problemų formulavimas, argumentuoti pasisakymai. 9 balai (labai gerai): labai geras pasirengimas seminarams ar daliai jų, suinteresuotas klausimų bei problemų formulavimas, argumentuoti pasisakymai. 8 balai (gerai): geras pasirengimas seminarams, aktyvūs ir tikslingi pasisakymai diskusijose. 7 balai (vidutiniškai): vidutinis pasirengimas seminarams, vidutiniškas pasisakymų aktyvumas ir argumentacija. 6 balai (patenkinamai): patenkinamas pasirengimas seminarams, patenkinama pasisakymų argumentacija. 5 balai (silpnai): silpnas pasirengimas seminarams, silpna pasisakymų argumentacija. 4, 3, 2 balai ir neprileidžiama prie egzamino: netenkinami minimalūs reikalavimai, trūksta aktyvumo seminarų metu. 1 balas ir neprileidžiama prie egzamino: praleista daugiau nei pusė seminarų.
Pranešimas ir jo gynimas (žodžiu)	20%	Semestro seminarų metu	Vertinama pasirinktos temos analizė ir pristatymas žodžiu paskirto seminaro metu: 10 balų (puikiai): puikiai suformuluota problema, detalai ir korektiškai atlikta probleminė pasirinktos temos analizė, atskleisti abstraktūs probleminiai ryšiai, pranešimas turi aiškią struktūrą, atlikti sistemizuoti apibendrinimai ir pateiktos argumentuotos išvados, pranešimas po pristatymo apginamas atsakinėjant į klausimus. 9 balai (labai gerai): pranešimo tema - aiški, detalai ir korektiškai atlikta probleminė pasirinktos temos analizė, atskleisti abstraktūs probleminiai ryšiai; atlikti sistemizuoti apibendrinimai, pranešimas turi aiškią struktūrą ir/arba argumentuotas išvadas; pranešimas po pristatymo apginamas atsakinėjant į klausimus. 8 balai (gerai): pranešimo tema - aiški, korektiškai atlikta pasirinktos temos analizė, atskleisti abstraktūs probleminiai ryšiai, pranešimas po pristatymo apginamas atsakant į keletą klausimų. 7 balai (vidutiniškai): vidutiniškai atlikta pasirinktos temos analizė, atskleisti probleminiai ryšiai, atlikti

			sistemizuoti apibendrinimai ir/arba pranešimas po pristatymo apginamas atsakant į keletą klausimų. 6 balai (patenkinamai): patenkinamai atlikta pasirinkto globalizacijos reiškinių ar aspekto analizė, vidutiniškai atliktas apibendrinimas. 5 balai (silpnai): silpnai atlikta pasirinkto globalizacijos reiškinių ar aspekto analizė, tenkinami minimalūs reikalavimai. 4, 3, 2 balai: netenkinami minimalūs turinio reikalavimai arba daugiau nei 30% pranešimo ne pasakojama, o skaitoma. 1 balas ir neprileidžiama prie egzamino: pranešimas neatliktas paskirtu laiku be pateisinamos priežasties ir nesusitarta dėl kito pristatymo laiko.
Egzaminas (raštu)	50%	Pagal sesijos tvarkaraštį	Vertinami atsakymai raštu į du atvirus egzamino klausimus: 10 balų (puikiai): pademonstruotas puikus socialinės filosofijos pagrindinės problematikos išmanymas, puikiai atskleista duota tema, egzamino klausimo rėmuose atskleista pagrindinė kurso problematika, paaiškintos pagrindinės atsakyme naudojamos sąvokos, pristatytos skirtingos socialinės tikrovės bei jų elementų traktuotės ir atskleisti jų probleminiai sąryšiai, apžvelgiami antlaikiški socialinės tikrovės aspektai, atskleista istoriškos socialinės tikrovės ir kultūros raida ir reflektuojamas šiuolaikinis socialinis pasaulis, pateikti argumentai. 9 balų (labai gerai): pademonstruotas labai geras socialinės filosofijos pagrindinės problematikos išmanymas, labai gerai atskleista duota tema, egzamino klausimo rėmuose atskleista pagrindinė kurso problematika, pristatytos skirtingos socialinės tikrovės bei jų elementų traktuotės ir atskleisti jų probleminiai sąryšiai, apžvelgiami antlaikiški socialinės tikrovės aspektai, atskleista istoriškos socialinės tikrovės ir kultūros raida ir reflektuojamas šiuolaikinis socialinis pasaulis, pateikti argumentai. 8 balų (gerai): pademonstruotas geras socialinės filosofijos pagrindinės problematikos išmanymas, gerai atskleista duota tema, egzamino klausimo rėmuose atskleista pagrindinė kurso problematika, pristatytos skirtingos socialinės tikrovės bei jų elementų traktuotės ir atskleisti jų probleminiai sąryšiai, pateikti argumentai. 7 balų (vidutiniškai): pademonstruotas vidutiniškas socialinės filosofijos pagrindinės problematikos išmanymas, vidutiniškai atskleista duota tema, pristatytos skirtingos socialinės tikrovės bei jų elementų traktuotės ir atskleisti jų probleminiai sąryšiai, pateikti argumentai. 6 balų (patenkinamai): pademonstruotas patenkinamas socialinės filosofijos pagrindinės problematikos išmanymas, patenkinamai atskleista duota tema, pateikti argumentai. 5 balų (silpnai): pademonstruotas silpnas socialinės filosofijos pagrindinės problematikos išmanymas, silpnai atskleista duota tema, pateikti argumentai.

			4, 3, 2 balai: netenkinami minimalūs reikalavimai. 1 balas: egzaminas nelaikytas.

Autorius (-iai)	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Aristotelis	1990	<i>Nikomacho etika// Rinktiniai raštai</i>		Vilnius: Mintis
Aristotelis	1997	<i>Politika</i>		Vilnius: Pradai
Bauman Z.	2011	<i>Vartojamas gyvenimas</i>		Vilnius: Apostrofa
Baudrillard J.	2009	<i>Simuliakrai ir simuliacija</i>		Kaunas: Baltos lankos
Foucault. M	1998	<i>Disciplinuoti ir bausti</i>		Vilnius: Baltos lankos
Freire P.	2000	„Engiamųjų pedagogika“ in <i>Kritinės sąmonės ugdymas</i>		Vilnius: Tyto alba
Hobbes T.	1999	<i>Leviatanas</i>		Vilnius: Pradai
Kant I.	1974	„Moralės metafizikos pagrindai“ in <i>Filosofijos istorijos chrestomatija. XIX ir XX amžių Vakarų Europos ir Amerikos filosofija</i>		Vilnius: Mintis
Locke J.	1992	<i>Esė apie tikrąją pilietinės valdžios kilmę, apimtį ir tikslą</i>		Vilnius: Mintis
Mill J. S.	1995	<i>Apie laisvę</i>		Vilnius: Pradai
Platonas	2000	<i>Valstybė</i>		Vilnius: Pradai
Papildoma literatūra				
Arendt H.	2022	<i>Totalitarizmo ištakos</i>		Vilnius: Tyto alba
Baudrillard J.	2010	<i>Vartotojų visuomenė: mitai ir struktūros</i>		Kaunas: Kitos knygos
Bauman Z.	2007	<i>Likvidi meilė</i>		Vilnius: Apostrofa
Bauman Z.	2007	<i>Globalizacija</i>		Vilnius: Apostrofa
Beauvoir S.	2010	<i>Antroji lytis</i>		Vilnius: Margi raštai
Borges J. L.	2000	<i>Fikcijos</i>		Vilnius: Baltos lankos
Eriksen Th. H.	2004	<i>Akimirkos tironija: Greitasis ir lėtasis laikas informacijos amžiuje</i>		Vilnius: Tyto alba
Gutauskas M.	2021	<i>Žmogus ir gyvūnas: Antropologinis skirtumas fenomenologinėje hermeneutinėje filosofijoje</i>		Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Hayek A. von F.	1997-	<i>Teisė, įstatymų leidyba ir laisvė</i>	T. 1-3	Vilnius: Eugrimas
Harari Y. N.	2018	<i>Sapiens: Glausta žmonijos istorija</i>		Kaunas: Kitos knygos
Horkheimer M., Adorno Th. W.	2006	<i>Apšvietos dialektika</i>		Vilnius: Margi raštai
Hollis M.	2000	<i>Socialinių mokslų filosofija. Įvadas</i>		Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla
K. Jaspers	1998	<i>Filosofijos įvadas (p. 7–29)</i>		Vilnius: Pradai
Kis J. (sudarytojas)	1998	<i>Šiuolaikinė politinė filosofija. Antologija</i>		Vilnius: Pradai
Levinas E.	1994	<i>Etika ir begalybė</i>		Kaunas: Baltos lankos
McLuhan M.	2003	<i>Kaip suprasti medijas: žmogaus tęsiniai</i>		Baltos lankos
Plėšnys A.	2010	<i>Socialinės filosofijos pagrindai</i>		Vilnius: Vilniaus universitetas
Rousseau J. J.	1979	<i>Rinktiniai raštai</i>		Vilnius: Mintis
Speck J.	2021	<i>Vaikštomas miestas</i>		Kaunas: Hubris